

Utbildningsinspektion i Styrsöskolan, grundskola 7–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, stödinsatser, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan

Styrsöskolan	Antal elever
Grundskola	220

Utbildningen vid Styrsöskolan på ön Styrsö omfattar grundskola för årskurserna 7–9.

Styrsöskolans elever kommer närmast från någon av stadsdelens båda skolor med undervisning i årskurserna 4–6, nämligen Kalvhagsskolan på Styrsö och Donsöskolan på Donsö. Ungefär två tredjedelar av eleverna, som inte bor på Styrsö utan på någon av de övriga öarna i stadsdelen, reser dagligen till och från skolan med ordinarie färjor. Ett fåtal elever bor på fastlandet.

För fortsatta studier i gymnasieskolan är eleverna hänvisade till fastlandet.

Styrsöskolans ursprungliga byggnad stod färdig 1982. Dessförinnan var elever i årskurserna 7–9 hänvisade till Påvelundsskolan i stadsdelen Älvsborg. En första tillbyggnad gjordes 1995 i form av en provisorisk paviljong, som fortfarande finns kvar. 1999 gjordes en större tillbyggnad med en stor musiksall och ett antal gruppum. I idrottsbyggnaden ligger, förutom matsalen, också fritidslokaler för skolans elever. Skolans lokaler, som också inrymmer stadsdelens bibliotek, nyttjas på kvälls- och helgtid av det lokala föreningslivet för kursverksamhet m.m.

Styrsöskolan anger i sin arbetsplan att följande fyra områden prioriteras: Samarbete, Helhetssyn, Skärgårdsinriktning och Internationalisering. Skolan har specialiserat sig på ämnesövergripande arbetssätt och eftersträvar en flexibilitet i organisationen. Elever och lärare arbetar årskursvis i tre arbetslag.

Av Styrsöskolans elever finns inte någon som är berättigad till undervisning i svenska som andraspråk och inte någon som önskat modersmålsundervisning.

Genomförandet av inspektionen i Styrsöskolan

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Styrsöskolan har bestått av undervisningsrådet Susanna Åhgren och experterna Leif Hagstrand och Agnetha Ardfelt. Besök i Styrsöskolan genomfördes den 1 och 2 december 2004.

Skolverket kommer att följa upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

För stadsdelen upprättas även en stadsdelsrapport där stadsdelsövergripande förbättringsområden tas upp. Skolrapporten bör därför läsas ihop med stadsdelsrapporten.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Styrsöskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Styrsöskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, elever i årskurserna 7 och 9, elevrådet, lärare i de olika arbetslagen samt elevvårdsteamet. Lektioner i flertalet av skolans ämnen besöktes. Under besöket fördes också kortare samtal med elever, lärare och övrig personal. Synpunkter från föräldrar inhämtades vid ett kvällsmöte i Styrsöskolan den 24 november, till vilket representanter för föräldrar från stadsdelens samtliga skolor hade inbjudits.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit Göteborgs kommuns eget kvalitetsarbete med balanserad resultatredovisning, kallat Balansen. I ”Balansen” ingår regelbundna kvalitetsmätningar.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Styrsöskolans arbetsplan uttrycks som ett av målen att ”alla skall känna sig trygga, visa varandra hänsyn och god självkänsla”. Som exempel på insatser för att uppnå detta nämns bl.a. att allas åsikter skall tas på allvar och att eleverna skall tränas att tala inför grupp och att stå för sina åsikter.

Det allmänna intrycket vid inspektionen är att det som helhet råder ett förtroendefullt och vänskapligt klimat såväl eleverna sinsemellan som mellan personalen och eleverna. Efter samtal med ett stort antal elever, enskilt och i grupp, är det inspektörernas uppfattning att eleverna vid Styrsöskolan upplever sin skolmiljö som trygg. De säger att alla känner alla och att relationen till lärarna är bra. Flera elever och lärare framhåller också att det på deras skola är tillåtet att inte vara och se ut precis som alla andra. Samtidigt är alla medvetna om att skolan så gott som helt saknar representanter för andra kulturer än den svenska. För att ge skolans elever möjligheter till möten med ungdomar med annan bakgrund och uppväxtmiljö har Styrsöskolan tidigare haft samarbete med en vänskola i Högsbo. Någon sådan samverkan finns för närvarande inte.

De elever som inspektörerna möter säger sig alla ta avstånd från olika former av kränkande behandling. Det finns dock elever som säger att de ibland känner sig illa behandlade av sina kamrater. För att möta detta har skolan en plan och ett arbetssätt som närmare beskrivs under avsnitt 3.

Eleverna tar ansvar för sin skolmiljö genom såväl arbete i klassråd och elevråd som genom att ingå i olika ansvarsgrupper. Deras förmåga att uttrycka sina egna uppfattningar och argumentera för dem varierar. Vid inspektörernas intervjuer är exempelvis elevgruppen i årskurs 7 påtagligt tystlåten medan gruppen i årskurs 9 framför sina synpunkter med stor energi. I elevrådet är det endast några få av representanterna som kommer till tals. Enligt inspektörernas bedömning kan därför mer göras för att alla elever skall uttrycka sina egna uppfattningar och argumentera för dem.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Styrsöskolan har uppnått goda resultat då det gäller att utveckla normer och värden enligt målen i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94). Eleverna känner sig trygga på skolan och har olika möjligheter att påverka sin arbetsmiljö.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Styrsöskolan finns en medveten strävan att utbildningen skall ge eleverna kunskaper i vid mening och inte begränsas till faktainläring. Särskilt tydlig blir denna strävan i det temainriktade arbete, som finns schemalagt varje vecka.

Elevernas kunskaper om mål och betygskriterier för de olika ämnena varierar starkt. Som exempel på ämnen där lärarna särskilt behandlat dessa frågor nämner elever i årskurs 9 spanska, matematik, musik och svenska. I andra ämnen saknar eleverna helt kunskap om vilka målen är.

Eleverna visar prov på att de kan arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Tillfällen till samarbete ges särskilt i det temainriktade arbetet.

I de nationella proven i svenska, engelska och matematik för årskurs 9 var så gott som samtliga godkända år 2003. Under år 2004 var andelen godkända 95 procent i vart och ett av de tre ämnena. Enligt slutbetygen i årskurs 9 år 2004 hade 6,4 procent av eleverna ej uppnått målen i ämnet engelska. Motsvarande siffror för ämnena svenska och matematik var 2,6 procent och 1,3 procent. Också i övriga ämnen har det stora flertalet uppnått målen. Skillnaderna i betygsresultat är dock relativt stora mellan såväl olika ämnen som mellan pojkar och flickor. Dessa skillnader har inte analyserats.

I Skolverkets analysverktyg SALSA jämförs skolornas utbildningsresultat med hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildning och andelen

elever med utländsk bakgrund. Styrsöskolan har de senaste åren legat nära det modellberäknade värdet från att tidigare ha legat klart över detta värde.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna utvecklar kunskaper och färdigheter i enlighet med målen i Lpo 94 och kursplanerna. Dock bör skolan verka för att elevernas kunskapar om målen för utbildningen utökas. Vidare bör orsakerna till de skillnader som finns i betygsresultat såväl mellan olika ämnen som mellan pojkar och flickor analyseras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

På Styrsöskolan är samtliga korridorväggar rikligt dekorerade med elevernas arbeten från bildundervisningen och flera av toaletterna är utsmyckade av en konstnär. Denna bild störs delvis av sönderslagna elevskåp och blyertsklotter på väggar och bänkar.

Ett elevråd finns där samtliga klasser är representerade. Synpunkter inhämtas från de respektive klassråden. Elever efterlyser mer ordning och struktur vid klassråden. Elevrådsrepresentanter från årskurs 9 säger att fungerande klassråd saknas i deras årskurs. Elevrådet arbetar utan någon medverkan av personalen, men en lärare har utsetts för att fungera som kontaktperson. Rådets kassör har uppgiften att föra elevrådets synpunkter vidare till rektorn. Som exempel på frågor som eleverna tagit upp och där det blivit förbättringar nämner de kränkande behandling och sena ankomster. En fråga där det enligt eleverna ”händer nästan ingenting” är skolmaten. De klagar på att maten inte smakar bra, är för litet varierad och ibland inte räcker till.

Styrsöskolan har som ett av sina mål i arbetsplanen att ”alla skall kunna ta ansvar för sitt lärande, kunna söka kunskap och lyckas i skolarbetet”. Eleverna tycker dock att de endast i liten omfattning har möjlighet att påverka sin utbildning. Som exempel på när de ges möjlighet till påverkan nämner de projektarbetet inom PIA, senare beskrivet i avsnitt 4, där de är med vid planeringen av nya teman. Eleverna i årskurs 7 uttrycker det positiva med att de nu får ta större ansvar än vad de fick i sin förra skola.

För att ta ansvar för skolmiljön turas eleverna om att sköta vissa städuppdrag och att medverka vid serveringen av skollunchen. Skolan har också elevskyddsombud och eleverna är representerade i ett matråd och ett caféråd.

Enligt ”Balansen” ligger det s.k. nöjdhetsindexet för elever år 2004 lägre än genomsnittet för staden: 54 jämfört med 58. Några av de områden där skolan uppvisar de lägsta resultaten är pedagogisk skolmiljö och medbestämmande. Det sistnämnda området kommenteras av rektorn i Styrsöskolans kvalitetsredo-

visning. De bästa resultaten uppvisar områdena trivsel, trygghet och bemötande.

Föräldrarna ges möjlighet till inflytande via skolrådet.

Styrsöskolan har inga nedskrivna gemensamma ordnings- eller trivselregler för verksamheten. Enligt rektorn bestämmer arbetslagen var för sig sina regler. Inspektörernas allmänna intryck av elevernas arbetsmiljö är att de arbetar i en familjär atmosfär där skolan inte är större än att alla känner alla och där man lutar på varandra. Eleverna har stor frihet att röra sig i de flesta av skolans lokaler och några rastvakter syns inte till. Någon i lärargruppen säger att "här finns inget glapp mellan vuxna och elever". En avigsida av detta kan vara den ofta bullriga och oroliga miljön i korridorerna som ibland också sprider sig till lektionssalarna. Någon i personalen gör kommentaren att det just nu råder en "grabbig stämning" vid skolan. Vid tillfället för inspektionen kan detta i så fall vara förstärkt genom att samtliga flickor i årskurs 9 deltar i praktiskt arbetslivsorientering.

I en utvärdering från maj 2004 säger eleverna att många inte vet vilka regler som gäller. De uttrycker också att "lärarna skall vara hårdare och mer konsekventa". De talar också om "mycket gängmentalitet i korridoren, typ Donsöbänken". För att möta problemen i korridoren har skolan gjort ommöbleringar utifrån elevernas önskemål.

För arbetet mot kränkande behandling har Styrsöskolan en handlingsplan. Här beskrivs såväl det förebyggande arbetet som vad som skall göras då någon utsätts för kränkande behandling. Som exempel på förebyggande insatser kan nämnas kill- och tjejgrupper samt undervisning i livskunskap inom elevens val. Skolan har tidigare haft kamratstödare. Kränkning utreds omedelbart av elevens kontaktlärare. Funktionen som kontaktlärare beskrivs närmare i avsnitt 4. Kontaktläraren informerar alla berörda, inklusive föräldrar. För närvarande utreds några fall av kränkande behandling mellan elever. Om det inträffar att personal kränker elev, eller det omvända, är det enligt handlingsplanen rektorn som svarar för utredningen.

Ett antal ungdomar på öarna inom Styrsö stadsdel har enligt Styrsöskolans personal och elever under senare år påverkats av och engagerat sig i antidemokratiska rörelser med nynazistisk bakgrund. Skolan har aktivt försökt möta detta med arbete kring skolans värdegrund och fördjupade studier i samhällskunskap och historia liksom med arbete kring viktiga områden i ungdomskulturen som musik och film. Därutöver har också ett uppsökande arbete mot äldre ungdomar bedrivits. I samband med FN-dagen ordnas temadagar med mål att öka förståelsen för människor i andra länder och kulturer.

För skolhälsovården svarar i första hand skolsköterskan, som känner flertalet av eleverna från deras tidigare skolor, där hon också tjänstgör. Skolsköterskan, som ingår i skolans elevvårdsteam, ser idag fler stressade elever än för några år sedan. Enligt henne är det många av skolans flickor som röker, medan pojkarna i stor utsträckning snusar.

Styrsöskolans elever ges vid sidan om idrottslektionerna få möjligheter till daglig fysisk aktivitet. Inspektörerna bedömer att mer kan göras för att ge alla elever möjlighet till daglig fysisk aktivitet inom ramen för skoldagen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Styrsöskolans elever som helhet har en god arbetsmiljö när det gäller såväl den fysiska som den psykosociala miljön. Eleverna ges möjlighet till delaktighet såväl via klass- och elevråd som på andra sätt. Ett aktivt arbete bedrivs för att motverka olika former av kränkande behandling och inflytande från antidemokratiska rörelser som är verksamma i skolans närområde.

Insatser bör dock göras för att ytterligare stärka elevernas medbestämmande och möjligheter att påverka sin egen utbildning.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Organiseringen av undervisningen vid Styrsöskolan utgår ifrån de tre årskursindelade arbetslagen. Personalen i de respektive lagen sätts samman och ändras vid behov av rektorn. Inom vart och ett av de tre arbetslagen finns ett s.k. PIA-lag (PIA = Planering av Individuellt Arbete), som för närvarande utgörs av lärarna i de samhälls- och naturorienterande ämnena samt svenska. Målet är dock att få med så många ämnen som möjligt i detta arbetssätt. PIA-laget planerar tillsammans med eleverna för ett temainriktat och ämnesövergripande arbete som är schemalagt under tre av veckans dagar och upptar ca 6 timmar av elevernas lektionstid varje vecka. Ett exempel på ett nyligen genomfört tema är "Rymdresan 04", där eleverna försattes i ett tänkt scenario att tvingas lämna jorden och forma sitt fortsatta liv under helt nya betingelser för samhälle, natur och teknik. I arbetet bidrog en arkitekt med sina expertkunskaper. Några andra aktuella temarubriker är "Skärgårdsporträtt", "Havet" och "Sopor". Eleverna är i huvudsak positiva till detta arbetssätt, men några säger att det ibland blir "segt" under de långa arbetspassen. Viss kritik framförs från några föräldrar som menar att lärarna ibland är oengagerade och ger eleverna otillräckligt stöd i samband med PIA-arbetet. Flertalet av de berörda lärarna är mycket entusiastiska när de beskriver sitt sätt att arbeta och visar stolt upp dokumentation från tidigare projekt. Någon av lärarna i de naturorienterande ämnena pekar på att de samhällsorienterande ämnena ofta tar mer tid än planerat inom ramen för PIA-samarbetet. För undervisning i naturorienterande ämnen vid sidan av PIA är 60 minuter per vecka schemalagda. Teknik är inte schemalagt som särskilt ämne men planeras in i temaområdena.

Utöver temaarbetet inom ramen för PIA samverkar alla klasser under sex veckor varje vårtermin kring ett gemensamt s.k. stortema, enligt förebild från Bifrostskolan i Danmark, där lärarna i Styrsöskolan varit på studiebesök.

Ämnena matematik och engelska har lagts parallellt på schemat för samtliga klasser för att möjliggöra arbete i olika gruppkonstellationer. I matematik har detta utnyttjats så att eleverna väljer grupp utifrån det sätt de vill arbeta på. Eleverna uppskattar denna valmöjlighet och önskar en liknande möjlighet också vid undervisningen i engelska.

Styrsöskolan deltar sedan flera år i den för stadsdelens skolor gemensamma satsningen på läsning, kallad "LÄSÖ", där varje elevs läsutveckling fortlöpande följs upp och dokumenteras.

Vid inspektörernas lektionsbesök finns en stor variation i arbetssätt, som innefattar såväl problemlösning som ett undersökande arbetssätt. Vid några av lektionerna arbetar eleverna självständigt i en större grupp medan läraren har ett undervisningssamtal med en mindre grupp. Eleverna skriver i en utvärdering att muntliga redovisningar i cirkel ger bra diskussioner och att "man lär sig". I andra klasser arbetar eleverna var för sig eller gruppvis med olika uppgifter. Vid några lektioner hålls klassen samman i en gemensam genomgång av läraren. I matematik arbetar eleverna i olika stora grupper med var sin lärare utifrån egna val.

En allmän slutsats efter lektionsbesöken är att eleverna, särskilt i de båda senare årskurserna, har en vana och förmåga att arbeta självständigt. Vid vissa lektioner råder stor brist på arbetsro bland annat när läraren ibland lämnar klassrummet för att handleda mindre grupper. Inspektörerna bedömer att åtgärder kan vidtas för att förbättra arbetsron vid vissa lektioner. Oftast råder en kamratlig och informell stämning mellan läraren och eleverna, där också glada skratt förekommer. I några fall tenderar lektionerna att lämna ämnet och leda över i allmänna samtal. Vid några av lektionerna i de praktiskt-estetiskt inriktade ämnena är elevernas glädje i arbetet särskilt tydlig. Flertalet av eleverna säger att de har bra lärare och nämner då särskilt den goda relationen mellan lärare och elever.

För att möta elevernas individuella behov har alla elever en kontaktlärare. Varje kontaktlärare ansvarar för en elevgrupp om 10 till 15 elever. Kontaktläraren möter sin grupp en timme varje måndag för bl.a. utvärdering av veckan som gått, planering av den kommande och uppdatering av elevernas portfolio. Eleverna är som helhet positiva till systemet med kontaktlärare men har vid utvärdering framfört flera förslag till förbättringar. Några önskar exempelvis mer tid med sin kontaktlärare.

En hel arbetsdag var tredje vecka har skolan avsatt som en s.k. "planeringsdag" då varje elev i samråd med sin kontaktlärare planerar och genomför arbetet utifrån sina individuella behov och önskemål. Under planeringsdagen kan eleverna välja om de vill arbeta hemma eller i skolan. Enligt rektorn arbetar ofta fler än hälften av eleverna i skolan under någon del av planeringsdagen. Skollunch serveras som övriga skoldagar. Lärarna använder oftast planeringsdagen för individuella möten med eleverna, men ibland också för kortare konferenser. Eleverna är i sina utvärderingar positiva till Styrsöskolans modell med en "planeringsdag", som skolan tillämpat under en lång följd av år. Inspektörerna anser att flera frågor uppkommer avseende skolans s.k. planeringsdagar som bör utredas. Kan planeringsdagarna anses ingå i den garanterade undervisningstiden, d.v.s. kan planeringsdagarna anses utgöra undervisningstid enligt grundskole-

förordningen och vem har tillsynsansvaret samt utövar tillsynen över eleverna dessa dagar.

Skolan har ett väl fungerande elevvårdsteam bestående av skolsköterskan, specialpedagogen och två fritidsledare. Ett kontinuerligt samarbete finns med socialkontoret, främst via fritidsledarna som har sina anställningar vid socialkontoret men delar av sina tjänster förlagda till Styrsöskolan. En aktuell samverkansuppgift för teamet gäller elever som skolkar från undervisningen.

Styrsöskolan har ingen särskild undervisningsgrupp utan har som princip att ge eleverna stöd i deras respektive klasser. Från några lärare uttrycks svårigheter att ge vissa elever den hjälp de behöver. De säger sig också ha behov av handledning.

Regelbundna utvecklingssamtal genomförs, där elevernas individuella utvecklingsplaner utgör grunden. Utvecklingssamtalen leds av eleverna. Några föräldrar anser att eleverna inte är mogna för denna uppgift och att samtalet därför borde ledas av läraren. Styrsöskolan har inlett ett arbete med individuella utvecklingsplaner där kontaktlärartiden, utvecklingssamtalet och portfolion är tänkta att fungera i en strukturerad samverkan.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp bl.a. genom de nationella proven i svenska, matematik och engelska i årskurs 9, återkommande läsutvecklingstester inom ramen för LÄSÖ-projektet, portfolio och prov i olika ämnen. I sitt arbete säger sig lärarna ha mer fokus på läroplanens strävansmål än dess uppnåendemål. Flera lärare talar om svårigheter när det gäller att på ett bra och tillförlitligt sätt mäta måluppfyllelsen. Några lärare säger att de inte klarar att uppnå alla mål i sina respektive ämnen och att de därför har gjort en egen prioritering. Inspektörerna vill här särskilt poängtera att varje lärare har ansvar för att ge eleverna möjlighet att uppnå alla de uppsatta målen för respektive ämne.

Inför betygsättning diskuterar lärarna i flera av ämnena betygskriterierna med varandra i syfte att uppnå en likvärdig bedömning. I andra ämnen finns inte ett sådant utbyte. Eleverna efterlyser tydliga instruktioner från lärarna så att de vet vad som krävs. De ger exempel på såväl ämnen där de väl känner till betygskriterierna och i förväg fått veta vilket betyg de kommer att få, som ämnen där de saknar denna kunskap.

Eleverna får bland annat genom temarbeten och den praktiska arbetslivsorienteringen i årskurserna 8 och 9 en god kontakt med närsamhället.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Styrsöskolan har en väl genomtänkt organisation av undervisningen som ger stor flexibilitet och främjar samverkan mellan eleverna. Skolan bör dock utreda frågeställningarna som finns avseende de s.k. planeringsdagarna. Regelbundna utvecklingssamtal genomförs där individuella utvecklingsplaner utgör grund för samtalen.

Skolan bör dock utveckla arbetet för en likvärdig bedömning och betygsättning.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

På Styrsöskolan tar rektorn det övergripande ledningsansvaret för såväl personal- och administrationsfrågorna som för det pedagogiska arbetet. Rektorn, som har sin bakgrund som lärare på skolan, visar ett tydligt intresse för utvecklingen av det pedagogiska arbetet. Här tar också de tre arbetslagen ett stort ansvar inom de ramar som givits av rektorn. Lärarna önskar dock att arbetslagen ges större befogenheter än vad de har idag, vilket även inbegriper en utökad egen budget för respektive lag.

Rektorn har såväl elevernas som personalens förtroende. Lärarna säger att de uppskattar det informella ledarskapet och den platta organisationen. Vid behov fungerar rektorn som lärarvikarie men deltar i övrigt inte aktivt i verksamheten. Som administrativt stöd har Styrsöskolan del i en kanslitjänst som betjänar samtliga skolor i stadsdelen.

För stadsdelens skolor finns en övergripande arbetsplan där perspektivet 1– 16 år särskilt poängteras. Styrsöskolans egen arbetsplan är mycket kortfattad och återger skolans övergripande mål, dock utan att beskriva hur de skall uppnås, samt redovisar några återkommande händelser under verksamhetsåret och arbetslagens organisation. Kvalitetsredovisningen, som också den är mycket kortfattad, tar endast upp tre prioriterade förbättringsområden inom ramen för Göteborgs kommuns s.k. kvalitetsdialog som rör elevinflytande, skolövergångar och individuella utvecklingsplaner. Därutöver anges, utan några kommentarer, betygsresultat och nöjdhetsindex från ”Balansen”. Varken arbetsplanen eller kvalitetsredovisningen har ett sådant innehåll eller en sådan utformning att de kan utgöra grund för ett systematiskt kvalitetsarbete där skolans verksamhet kontinuerligt planeras, följs upp och utvärderas.

Fungerande rutiner finns för uppföljningen av elevernas frånvaro.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Styrsöskolan har en väl fungerande ledning där rektorn tar det fulla ansvaret för verksamheten och också driver de pedagogiska frågorna.

För planering och utvärdering av verksamheten bör Styrsöskolan dock utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete. För genomförandet av de fastställda målen skall det finnas en arbetsplan som kontinuerligt följs upp och utvärderas. Varje år skall också upprättas en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen har uppnåtts och en redogörelse för åtgärder om målen inte har uppnåtts. Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte dessa krav.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Språkval erbjuds i franska, tyska, spanska och svenska/engelska. Elevers val erbjuds endast inom de praktisk-estetiska ämnena samt ämnena svenska, spanska, tyska och franska. Inga av skolans elever är berättigade till undervisning i svenska som andra språk. Inga elever har önskat modersmålsundervisning.

Skolans arbetsschema styrs till stor del av tidtabellerna för färjorna, men har trots detta kunnat göras till belåtenhet för eleverna. Kommunikationerna med färjor till och från skolan fungerar som helhet utan komplikationer.

Styrsöskolan är endast delvis anpassad för elever med rörelsehinder. För närvarande finns ingen elev med behov av en sådan anpassning.

För information till föräldrar med elever i årskurs 7 ordnas ett informationsmöte i början av höstterminen, där Styrsöskolans mål och arbetssätt presenteras. Föräldrarna ges också möjlighet att möta samtliga lärare vid ett "öppet hus" varje läsår. Den enda skrivna informationen om skolan utgörs av arbetsplanen och ett blad som presenterar Styrsöskolans mål. Skolan har en hemsida där mycket knapphändig information ges om skolans mål och verksamhet. Lärarna uttrycker att skolans hemsida kan och bör vidareutvecklas.

Några föräldrar är vid intervju kritiska till att skolan tar ut en terminsavgift om 100 kr per elev för kulturändamål. De säger vidare att eleverna har uppmanats att köpa egna läroböcker i språk. Enligt rektorn har elever som vill behålla sin lärobok möjlighet att köpa den. Frågan om avgifter behandlas i stadsdelsrapporten.

Föräldrar är nöjda med det sätt på vilket de har introducerats inför att deras barn börjat i årskurs 7 och säger att de fått information om utbildningens mål. De saknar dock fortlöpande information om arbetet i skolan. Inspektörerna menar att detta kan förbättras.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det vid Styrsöskolan i huvudsak finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalen, av vilka ungefär hälften bor på någon av öarna inom Styrsö stadsdel, har i huvudsak adekvat utbildning. Omsättningen av lärare har under senare år varit relativt stor. Hittills har det enligt rektorn funnits gott om behöriga sökande till utannonserade tjänster.

Lärarna är i allmänhet nöjda med den fortbildning som erbjudits, men anser att den behöver utökas, särskilt då det gäller ämnesfortbildning.

Som skolbibliotek fungerar stadsdelsbiblioteket som har sin verksamhet förlagd till skolans lokaler. Biblioteket är väl utrustat och hålls öppet speciellt för skolans elever på förmiddagar under fyra av veckans dagar. Därutöver är biblioteket öppet för allmänheten på eftermiddagar, då också eleverna är välkomna. Eleverna önskar att biblioteket hålls öppet även under lunchrasterna.

Skolan har samtliga sina datorer samlade i en datorsal som är bemannad alla förmiddagar i veckan men också på sen eftermiddagstid. Därutöver kan eleverna få tillgång till salen efter överenskommelse med den datatekniker som svarar för salen. Några få datorer finns också i biblioteket. Eleverna tycker att datorerna fungerar bra men önskar att de kunde få använda dem när som helst på dagen.

Skolmaten levereras från stadsdelens centralkök på Styrsö. Med anledning av elevernas kritik har en enkät genomförts. I stadsdelen pågår just nu en utredning om skolmaten.

Skolans lokaler är av varierande kvalitet. Spännvidden är t.ex. stor mellan den slitna paviljong där språkundervisningen äger rum till den nybyggda delen med bl.a. en stor och ändamålsenlig musiksall. Elevernas uppehållsutrymmen i anslutning till lektionssalarna är trånga och skapar en oro bland eleverna som ibland också påverkar pågående lektioner.

Fördelningen av skolans resurser bestäms till stor del på stadsdelsnivå av verksamhetschefen, som bl.a. beslutar om personalbemanningen. Styrsöskolan har vid sin fördelning av resurserna prioriterat ett lågt elevantal i klasserna. Den pedagogiska idén bakom detta är, enligt rektorn, att de små klasserna ger bättre möjligheter att möta varje individs behov och att behovet av särskilda elevvårdsinsatser därmed minskar. I sju av skolans nio klasser varierar antalet mellan 20 och 23 elever per klass. Två av klasserna har vardera 30 elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns förutsättningar för att eleverna skall kunna nå de nationella målen. Styrsöskolans undervisande personal har en adekvat utbildning och erbjuds kompetensutbildning. Skolan har en stor tillgång i att stadsdelens bibliotek är förlagt till skolans lokaler, en

tillgång som också väl tas tillvara. Elevernas möjligheter att använda datorer i undervisningen är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Styrsöskolan övergripande är av god kvalitet. Goda resultat har uppnåtts då det gäller att utveckla normer och värden enligt målen i Lpo 94. Eleverna känner sig trygga och trivs på sin skola. De utvecklar kunskaper och färdigheter i enlighet med målen i Lpo 94 och kursplanerna. Eleverna har en god arbetsmiljö där de ges möjlighet till inflytande genom såväl klass- och elevråd som på andra sätt. Ett aktivt arbete bedrivs för att motverka kränkande behandling.

Organisationen av undervisningen ger stor flexibilitet och främjar samverkan mellan eleverna. Återkommande temaarbeten tränar eleverna i problemlösning och ett undersökande arbetssätt. Rektorn tar det fulla ansvaret för verksamheten och driver de pedagogiska frågorna. Lärarna har god kompetens för sitt uppdrag. Eleverna har god tillgång till pedagogiska hjälpmedel i form av datorer och ett välutrustat stadsdelsbibliotek i skolans lokaler.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas kunskaper om målen för utbildningen,
- elevernas möjligheter till medbestämmande och till att påverka sin egen utbildning,
- analys av orsakerna till skillnader i betygsresultat såväl mellan olika ämnen som mellan flickor och pojkar,
- utredning av frågeställningar avseende de s.k. planeringsdagarna,
- arbetet för en likvärdig bedömning och betygssättning samt
- ett systematiskt kvalitetsarbete.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Kvalitetsredovisningen innehåller inte en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Datum	Ort
2005-10-17	Göteborg

Leif Hagstrand
Agnetha Ardfelt
Susanna Åhgren